

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felölös szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kétfel, csütö-
Szerkesztőség és kiadó-
Egyes számok kaphatók
és szombaton este.
Szent-István-tér 1.
Cohánytöszdékben.

A választási törvényjavaslat.

(Előkelő fővárosi publicista tollából vettük a következő sorokat.)

Andrássy beváltotta a szavát. A képviselőháznak betejesztette a választási reformot. Nagy esemény, korszakalkotó. De magánál a javaslat tartalmánál fontosabb körülmény az, hogy Andrássy beváltotta szavát. Mert az a javaslat, amelyet Andrássy ma betejesztett, hála a magyarok lstenének, nem ugyanaz, amelyet az előző kormány kontemplált. A Kristóffy-féle javaslat, amely az általános szavazati jogot megkonstruálta, egyenesen a magyar supremácia ellen volt kigondolva. Fortelya abban rejlett, hogy az első tekintetre az irni és olvasni tudáshoz kötött egyenlő szavazati jog megadta a magyarságnak az abszolút többséget, de el volt titkolva, hogy a magyarság abszolút többsége az irni és olvasni tudás alapján már csak igen csekély mértékben szaporodhatott, ellenben a nemzetiségek számára, melyek között az irni és olvasni nem tudók száma óriási percentet tett ki, nyitva maradt az út arra, hogy a magyar többséget nem is hosszu idő alatt a választójog megszerzése által mind szűkebbre zsugoríthatják össze. Ehhez járult még az a gonosz számítás és fájdalom, nem-alaptalan feltételezés, hogy míg a magyarság egymás között könnyen meghasonlik, mert hisz a magyarság körében is találkoztak elég ember, aki az előbbi kormány szekerét tola, s míg a szociáldemokrata elvek alapján a munkásság nagy része is, mely magyarnak vehető nem a magyarsághoz huz, hanem internacionális elveket vall: nagyon is valószínű volt, hogy a Krisfity által tervezett választási reform alapján 20—21 év múlva, oly többség keletkezik Magyarország parlamentjében, mely a magyar nemzeti államot mint eszményt, nemcsak, hogy nem tüzi maga elé, hanem a föderált állam mostruozus bálványát állítja fel.

Az a javaslat, melyet Andrássy benyújtott, ennek a rettenő veszedelemnek egyszer-s mindenkorra elejét veszi. Es pedig elejét veszi a király hozzájárulásával, elejét veszi a nemzet és a korona között újra feltámadt azon összhang erejénél fogva, hogy itt Magyarországon igenis az államot fenntartó nemzeti elemeket illeti meg a vezetés, amely senkit ki nem zár azon jogokból, melyek minden magyar állampolgárt megilletnek.

Az Andrássy-féle törvényjavaslat, ha Andrássy-nak zsenialis koncepcióját jelenti is, nem tekinthető egy egyenlő javaslatának, hanem abban kifejezésre jut az a nagy politikai összhang, mely a koalíciós kormány vezető emberei közt fenáll, és hogy a javaslat ilyen precíz, világos, demok-

ratikus, az általános választó jognak megfelelő és a mellett mégis garanciát nyújt arra, hogy nem a sötétebe való ugrás, a hatalomnak nem olyan elemekre való átruházása, melyek a nemzeti államra nézve részben veszélyesek, részben megbizhatatlanok: ebben Andrássy mellett ép oly érdem illeti meg Kossuth Ferencet, gróf Apponyi Albertet, Wekerle Sándort, gróf Zichy Aladárt, mint a függetlenségi párt, az alkotmánypárt és a néppárt többi vezérének. Ezeknek egyetértése és a célban és eszközökben való lelki összefo-rása nélkül talán nem sikerült volna áttörni azt a ligát, amely ugy Magyarországon, mint Ausztriában és a monarchia határain kívül is minden lehető élővetett arra, hogy a reform ebben az alakban létre ne jöjjön; amely mindent elkövetett arra, hogy a választási reformra obligót váltalt koalíciónak egyáltalában semmiféle választási reform ne sikerüljön, és amely az erőszakról sem riadva vissza utját akarta állani annak a diadalnak, melyet az fejez ki, hogy Andrássy beváltotta szavát és még inkább az, hogy beválthatta szavát.

A törvényjavaslatot más alkalommal ismertettük. Itt csak azokat az alapelveket akarjuk megvilágítani, melyet Andrássy számos eddigi nyilatkozataiból már imerték. Legelőször is es pedig a legörvendetesebb alakban az öllik szemünkbe, hogyha ebben a javaslatban nem is valósulhatott meg sokaknak az az édes álma, hogy a választójog kizárólag a magyarul irni és olvasni tudáshoz köttessék, de államfői tapintattal és nagy politikai okossággal van benne exponálva minden fontos momentumnál az állam nyelve és megtaláljuk benne a biztosítékot, hogy tizenkét év múlva mindenkinek, aki szavazati jogot akar nyerni, tudnia kell magyarul irni és olvasni.

Addig, míg ez az idő bekövetkezik, képviselővé nem választható az, aki nem tud magyarul (11. §); az összeíró küldöttek tagja nem lehet az, aki magyarul nem tud (32. §); a központi bizottságok minden hirtetményüket, melyek a választásokra vonatkoznak, az állam nyelvén adják ki és e mellett a nemzetiségi vidékeken azok nyelvén is (49. §); a képviselőválasztáskor a választási és szavazatszedő küldöttek csak olyanokból állhatnak, akik magyarul tudnak (84. §); a központi választmány hirtetményeit magyar nyelven adja ki (86. §); a nemzetellenes zaslók, jelvények használata tilos (128. §); és 12 év múlva a magyarul irni-olvasni tudást — mint legfőbb cenzust — biztosítja a 144. szakasz.

A mit Andrássy a pluralitásban megkoncipiál, az lehetetlenné teszi nemcsak hosszu, hanem örök időre, hogy a Kristóffy-féle ravaszság a választók számát a magyarság rovására szaporítsa, mert ha maga Andrássy is az irni-olvasáshoz köti a választó-jogot, de a pluralitásban gondoskodik arról, hogyha a nemzetiségi igaztók neki is fektűznek, hogy a mai analfabétákat

irni-olvasni megtanítsák: mindezen erőlködéssel nem nyomhatják le azt a fölnyt, melyet a magyar elem hasonló verseny által a pluralitásban megtud magának szerezni. Irni-olvasni mindenki megtanulhat néhány év alatt, de azokat a feltételeket, melyek a pluralitáshoz vannak kötve, egy-két év alatt meg nem szerezheti. A magyarság előtt tehát nyitva maradt az út, hogy a versenyt megállja és a versenyben győztes maradjon. Es ha a javaslatot és annak intézkedéseit figyelmesen végigolvassuk, tisztán áll előttünk az az indok, amely Andrássyt arra vezette, hogy a magyarság supremáciáját csak a pluralitás által lássa biztosan megvédtetnek és ha kijelenti, hogy javaslatával áll és bukik: ezekben a szavakban nemcsak Andrássy államférfiúi egyénisége, hanem rendithetetlen hazafisága és magyarsága is nyilatkozik meg.

De a mellett, hogy Andrássy javaslata a magyarság supremáciáját biztosítja, a legizagás-gosabb és legnagyobb minden állampolgárral szemben, akik nem magyarajkuak. Mert a pluralitást nem ugy alkotja meg, hogy ebből ezek ki legyenek zárva. A pluralitás mindenkinek hozzáférhető és ezért demokratikus.

Nincs olyan nemzetiségi polgár, nincs olyan szociáldemokrata munkás, aki szorgalmával, munkájával a pluralitást meg ne szerezhetné. Tehát Andrássy javaslata senkit ki nem zár azokból a jogokból, melyeket a magyarság érdekében konstruál, csak szabad versenyre hívja fel őket. A magyarságot nem privilegiumok által védi meg, hanem azon értelmi fölny által, a melyet a magyarság már eddig elért és a miben jogosítva van, ennél fogva és a vagyoni erejénél fogva a vezetést vindikálni és megtartani.

Es hogy Andrássy annak a kötelezettségnek, hogy javaslata igazán általános legyen meg is felelt, ezt igazolja az, hogy az analfabétáknak is megadta az indikert választási jogot.

Ma tehát a helyzet ugy áll, hogy egy oly választási rendszerből, amely a különböző aránytalan cenzusnál fogva egész Európában a legszűkebbkörű volt, megtörténik az átmenet az általános szavazati jogra olyanformán, hogy minden állampolgár, aki 24 évet betöltött, birni fog szavazati joggal: es ennek dacára az átmenet nem a sötétebe való ugrás, nem a magyar nemzeti állam alapjának megrendítése, hanem egy olyan jogfelosztás, melylyel minden állampolgár belép az alkotmány sáncái közé, de oly jogosítas keretében, melyekben az állam vezetésére elő nem készített tanulatlan, tudatlan tömegek, melyben az állam nemzeti jellege ellen feluszított tömegek nem rohanthatják fel azt az állami erő, amelyben ők is védelmet, biztonságot szabadságot és fejlődési keretet találnak.

Nagyon természetes, hogy ezzel ők meg nem elégszenek. Bármily tudatlan inkultivált tömegek is, de annyit a mult kormány bevallott rosszakaratából megsejtettek, hogy az a szerep, mely rájuk várt, a magyar nemzeti állam széttrése volt. Ebben a saját fantazmagóriájukhoz képest olyan előnyöket láttak magukra nézve, amelyek kannibáli örömmel töltötték el őket. Ezeknek a reményeknek meghusítása fáj nekik és ez

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb00000175

a fájdalom vad kitérésre ragadja őket. De vad-ságukat nem viszonzozuk hasonlóval. Gyűlöletüket nem viszonzozzuk gyűlölettel. A magyarságnak elég az a tudat, hogy hatalmának és fölényének birtokában marad a nélkül, hogy a jogszfósztas terére kellett volna lépnie és hogy biztosítva látja jövőjét anélkül, hogy elfeladásokra kényszerült volna niata.

Nemcsak Andrásynak személyes diadala az, hogy minden poklokon keresztül ki tudta vinni ezt a javaslatot, melynek világosan bevallott célja a magyar nemzeti állam biztosítása. Méltó záradéka ez nemcsak a koalíció által vállalt obli-góknak, hanem az alkotmány épségeért folytatott nemzeti ellenállásnak is és ha igaz is, hogy a választási reformmal ez az átmeneti korszak, melyre a koalíció kormányzást vállalt, véget fog érni: de igaz az is, hogy az a nemzeti szellem, mely a koalíció által hatalomra jutott, nem szorított le a hatalomról és elég erőt szerzett és gyűjtött össze, hogy továbbra is ő vezethesse a nemzet sorsát.

Ugy tudjuk és reméljük is, hogy a választási reformot még ebben az évben tárgyalni fogja a képviselőház. Hallottuk több ízben Andrásytól, hogy azon alapelvek érintése nélkül, melyek az intelligencia uralmát biztosítják, minden módosításhoz és célszerű változtatáshoz szívesen hozzájárul. A képviselőház külön bizottságot fog választani a javaslat megvitatására és ebben a bizottságban ki fognak fogni azok az eszmék, melyek esetleges módosításokat és változtatásokat fognak kívánni a törvényjavaslaton. A kritika szabadsága tehát nincs elzárva. A kormány nem zárkozik el az elől, hogy a javaslat, mely a nemzeti állam szempontjából fényes megoldás, még jobbá legyen.

Ezért a javaslat benyújtása alkalmával mi sem terjeszkedhetünk ki a részletekre, csak a történet egy nagy fordulópontozó ért; érezzük, hogy egy új kémiai processus indult meg Magyarországon közelében; érezzük, hogy az 1848-ki nagy átalakulás újabb határjelzőjéhez értünk és hogy a magyar ebből még erősebb izmokkal, még fölnyesebb konzisztenciával fog kikérülni, mint eddig volt. Hála legyen azoknak az államférfiaknak, akik a nemzetet az egyptomi szolgaságból kivetették, az egyiptomi husofazekakat összetörték és a régi rendszer hatalmas bálványait ledöntötték.

Rendkívüli közgyűlés.

Ma d. e. 10 órákor rendkívüli közgyűlés tárgyalta a város megrekedni pénzügyeinek ideiglenes rendezését. Ez volt a rendkívüli összehívás oka. A közgyűlés elfogadta Grünfeld Jakab polgártársunk indítványát, aki addig is, míg a város rendezheti pénzügyeit, 500 ezer kor. összeget bocsát 5 $\frac{1}{2}$ % mellett rendelkezésre. Ezen kívül több kisebb ügy került elintézés alá, köztük a vizvárosi templom 4 év óta vajdó ügye.

A gyűlést 11 órákor Széchényi Viktor gróf főispán nyitotta meg. Hitelesítőül Diebala György és Tóth Artur biz. tagokat kérte fel.

Kérések Lajos főjegyző a város pénzügyeinek rendezése céljából négy pontból álló javaslatot terjesztett a közgyűlés elé. 1) a városnak van 651 ezer kor. függő kölcsöne, a melyeket a város kezelése alatt álló alapokból veit fel. Kérdés, visszafizesse-e most vagy sem? 2) 131 ezer kor. függő kölcsöne van a Székesfehérvári Takarékpénztárnál: kérdés, visszafizesse-e most, vagy sem? 3) mekkora a szükséglet, a melyre a városnak a közel jövőben — tekintettel a létesítendő alkotásokra — szüksége leend? 4) a főajánlott hitelezések közül melyik a legajánlatosabb?

A tanács a pénzügyi szakosztály megállapodása alapján ajánlja, hogy a 651 ezer kor. függő kölcsön fönttartására vonatkozólag kérjen a közgyűlés engedélyt a belügyminiszertől. Ez az összeg a pénzügyi-, postapalotába és a katonai pótraktrák épületébe van befektetve. Előnyösebb feltételek mellett most lehetne volna kölcsönt kapni. A közgyűlés egyhangulag elfogadta a tanács javaslatát.

A 131 ezer kor. visszafizetését ajánlja a

tanács, a mennyiben a város 6 % ot fizet s ennél olcsóbb feltételek mellett is kap pénzt.

A város szükségletei szerint legközelebb szükségünk lesz 160 ezer k-ra. A Deák Ferenc-utcai iskolánál, 100—110 ezer koronára az ipariskolánál s több kisebb ügynél összesen 400 ezer koronára.

A kölcsön beszerzésére ajánlatot tett a Pesti Hazai Első Takarékpénztár, a mely 50 évre adna 1 millió koronát 5 68 $\frac{1}{2}$ re. Ezentúl egy városi polgártársunk hitelt nyújt a városnak 500 ezer koronáig, mely után 5 $\frac{1}{2}$ -ot fizetünk felévi utólagos fizetéssel. Ebben benne volna minden költségünk s ennél a pénz többet semmi esetre sem kerülne. Mi akkor vesszük igénybe s akkor fizetjük vissza mikor akarjuk, 6 azonban csak 2 évi felmondással. *Farkasdy* Dezső dr. felszólalása után Saára Gyula dr. polgármester terjesztette elő, hogy felajánló polgár Grünfeld Jakab (éjlenzés) kéri, hogy bízzák meg a tanácsot az üzlet megkötésével, a mely után ő azt a közgyűlés elé fogja terjeszteni. (Helyeslés.)

Ráday Lajos dr. pénzügyi politikánkat bírálva, kijelenti, hogy az a régihez mérten nem jelent javulást. Ő a gyökeres javítást egy nagy 3—4 millió kölcsön felvitelében találja, a mely összes adóságainkat egy helyen koncentrálná. *Csapó* István felszólalása után id. Fekete József ajánlja, hogy vegyünk fel 100 ezer koronát *el-évülésre* (Derültség) Saára Gyula dr. felszólalása után a közgyűlés elfogadta a tanács előterjesztését.

Kisebbségi ügyek.

A Vizvárosban Kovács István biz. tag lemondása folytán új választás lesz. A tanács dec. 6-ra kéri annak kitűzését. Választási elnök Pénzes Imre, esetleg *Flaskár* József, vagy *Stéger* Péter lesznek.

A villám-társulat felülbírói szakértőinek díját 3180 kor. helyett a bíróság 1690 kor.-ban állapította meg.

A vizvárosi kápolna.

A Vizvárosi kápolna évek óta vajdó ügyben a tanács érdemleges előterjesztést tett. A szakosztályok meghallgatása után ajánlja, hogy a közgyűlés bizza med Bory és Kreybig építész-mérnököket a tervek végleges elkészítésével. A templom az aggintézet telkén épüljön s az aggintézetet kívül az összes kath. hívek lelki szükségleteit szolgálja. A hullaházat el kell onnan távolítani s a járványkórházzal kapcsolatosan a város déli részén, a szegénytemető mellett kell felépíteni. Szavazzon meg a közgyűlés az aggintézet teleknek 10896 kor. összeget, a melyet a vásártérhez eladott telkéért kapott, a templom céljaira. A vallásalapból kérjen a közgyűlés 12000 k. az építésre. Adjon a város az építésre 200 köbm. követ 500 köbm. homokot az építéshez. Az eddigi gyűjtést be kell utalványozni az aggintézeti pénztárba. Bory és Kreybig a tervek elkészítéséért 6% ot kapnak. *Farkasdy* Dezső kívánja, hogy templom az összes kath. híveket szolgálja, Pénzes Imre pedig 5—6000 koronát kér a templom céljaira. *Bilkei* Ferenc örül, hogy 4 évi huzavona után végre megvalósítható a templomépítés. Most 26 ezer 600 kor. készpénz áll rendelkezésre, azután ennek egy évi kamatai s a most megszavazandó 10896 kor., összesen 39 ezer kor., a melyhez az építési összeghez csak 9 ezer kor. szükséges, a mi a vallásalapból remélhető. A közgyűlés áldozatkészségét a belső berendezésre kéri. A közgyűlés változatlanul elfogadta a tanács határozatát.

Horváth József állatorvost 3 hónapra betegsége miatt helyettesített a polgármester.

A közgyűlés 12 órákor véget ért.

ÜJDONSAGOK.

A Fejérmegyei Napló telefon száma 208.

— **Erzsébet Amália főhercegnő** aki hosszabb ideig volt városunkból, tegnap d. u. 2 órákor visszaérkezett.

— **Ő Szentsege X. Pius pápa** áldozására 50 éves évfordulója alkalmából a megyéspüspök ur 6 méltósága vasárnap, 15-én reggel 9 órákor a székesegyházban ünnepélyes szent misét és szent beszédet fog tartani a melyre a vezetésem

alatt lévő Jótékony nőegylet, oltáregylet és Nővédőegylet tagjainak minél nagyobb számban megjelenését tisztelettel kérem. *Szogyény* Marich Julia

— **A megyés Püspök Ürömben.** Egyházmegyénknek a fővárost környező része el van árasztva állami iskolákkal annyira, hogy például a budai alsó esperesi kerületben már évek óta nem lehet megtartani a szokásos kath. tanítói gyűlést sem, mert összesen csak öt kath. tanító van, a többiek államiak. Egyedül Ürömben és Pilisborosjenőn vannak még kath. iskolák, de ezeket is napról-napra az a veszély fenyegette, hogy áldozatul esnek azon divatózó téves fölfogásnak, mely szerint magyarosítani csak állami iskolákkal lehet. Pedig Ürömben ezen szempontból *József* főherceg önénsége már tíz év óta egy kath. ovodát tartott fenn, melynek azonban nem volt állandó hajléka, hanem szűk, kis paraszt bérházakban volt elhelyezve. A körülmények kényszerítő hatása alatt és a plebánus buzgólkodása folytán most a hitközség tetemes áldozatokkal a célnak megfelelő modern épületelet emelt és egyszersmind a régi iskolát egy tágas tanteremmel szaporította, hogy így elejét vegye a további államosítási kísérleteknek. Ezeket az épületeket szentelte be vasárnap f. hó 8-án dr. *Prohászka* Otokár megyéspüspök. Az alkalom és a püspök jelenléte természetesen a környék ünnepevé avatta e napot, mert a környék népe is sovárgó lélekek tekintet az apostoli lélekkel megáldott főpásztor beszéde elé. A püspök 9 óra után érkezett a plebániára, a hol fehéruhás lányok virág-bokrétával fogadták, majd *Sárkány* Ernő pomázi szolgabíró üdvözölte pár szóval a járás nevében. Ezután a püspök környékbeli papság és az intelligencia kíséretében zsufolással megtelt templomba vonult és a derék kath. sváb nép fellegelő-sához mért egyházi beszédet tartott, melyben az ünnep jelentőségével kapcsolatban fejtegette a keresztény polgár kötelességeit, akinek a föld szavának és a világ világosságának kell lennie. Predikáció után nagy misét mondott, mely alatt *Grentner* fővárosi igazgató vezetése mellett az „O budai dalkoszorú” című régi, jóhírű dalárda, valamint *Grentner* Alajos énekeltek betéteket. Mise után egyházi körmenetben az új épületekhez vonult, melyet egyházilag beszentelt. Ezután meghallgatta a tanulóifjúság és a kis ovodás gyermekek iskolai ünnepélyét, akik *Csiky* Irén ovónő vezetése alatt meglepő szép tiszta magyar kiejtéssel énekeltek és szavaltak alkalmi és hazafias darabokat, egyikük pedig a kis 4 éves *Lang* Evi hosszú mondatokban köszönte meg a főherceg, a püspök és a többi jótévközi jótéteményeit. A szép és sikerült ünnepély rendezéseért, mely a jelenlevőit teljes elismerését kivívta, meleg szavakkban köszönte meg a püspök az ovónő fáradságos munkáját és további sikeres munkára buzdította. Egyszersmind kiemelte a feladatuk magaslatán álló iskolaszéki tagok és a községi előjáróság, a kir. herceg és minden közreműködő érdemeit, elsősorban pedig az *Országy Kath. Magyar Iskolagyűlést*, mely rövid fenállása óta máris akcióba léphetett és az ürömi iskola és óvoda az első, amelynek terheirez évi 300 koronával hozzá fog járulni. Végül ugyancsak meleg szavakkal ismert el *Bell* Miklós építész és téglagyáros érdemeit, aki e fontos kath. intézmény létrehozásában oly példás módon közreműködött és éppen azért buzdiásképen részére a Szentatától egy „Pro Ecclesia et Pontifice” rendjelt eszközölt ki, melyet azonnal fel is dekorálta. Az ünnepélyt az ovoda kertjében felállított díszes Erzsébet királyné szobrának felavatása zárta be, mely körül egy iskolás lányka szavalt alkalmi verset, a gyermekek pedig a magyar Hymnuszt és a Szózatot énekeltek el. A püspök azután a plebánián több küldöttséget fogadott, ebad után pedig visszatért székvárosába. Az iskolaszéki felavatás emlékére megfestette *József* főherceg és *Prohászka* dr. arcképét, melyeket az ovoda nagytermében függesztettek ki.

— **Névmagyarosítás.** *Jaborek* Viktor városi levéltáros belügyminiszteri engedéllyel nevével *Juhász*-ra magyarosította.

— **Mértékhitelítő hivatal.** A kereskedelmi miniszter székesfehérvári mértékhitelítő hivatal hatáskörét az egész Fejérmegyére kiterjesztette,

Közigazgatás a városnál. A városnál tegnap d. e. 10 órakor volt közigazgatási bizottsági ülés Saara Gyula dr. polgármester elnöke alatt.

Kovács János ügyvéd az árvászekkhez beadott hivatalos iratban sértő kifejezéseket használt. Az ügyvédi kamara pénzbüntetést szabott Kovács ügyvédre, de a Kuria a büntetést dorgálásra módosította.

A rendőrfőkapitányi jelentés szerint előfordult bűnesetek: lopás 40, 12 élet és 15 vagyon ellen elkövetett cselekmény, 2 rablás, 2 egyéb büntet. Kihágás címén 107 feljelentés történt.

Az állategészségügy kedvező volt. Összesen 2190 állatot öltek le közfogyaszásra.

Turián József pénzügyigazgató jelentésében megemlítette, hogy a kincstár követelése szerint hátralék 591014 korona. Adóelengedés 94 esetben történt.

Az ügyészség jelentése: Szeptemberről a fogházban visszamaradt 85 rab; ehhez októberben jött 93, a létszám lett 177. Ebből kiszabadult 81, maradt 97.

A mérnöki jelentés szerint az utvonalak a kedvezőtlen idő miatt megviselt állapotban vannak.

Dieballya György közgazdasági előadó a terméviszonyokról tett jelentést. A termés lényegesen gyengébb mint tavaly volt, tengeri épen fele termelt a tavalyinak. Bor több termelt mint tavaly, az ára azonban kisebb.

Az ülés $\frac{1}{2}$ órakor ért véget.

A szabadság szobor javára a Városi Színház a tél folyamán egy hazafias irányú darabot fog előadni. Előre felhívjuk rá a közönség érdeklődését.

Velencei hítelek. A rosszulletben szenvedő társadalom betegsége leszivódik a vidék életébe s itt fakad ki mérges seb gyanánt. Ma már nincs ártatlan falusi élet. Mindenütt elégedetlenség, fölzaklatott, de ki nem elégitett vágyak, főképp a lelkiélet elhanyagolása látható. Pedig csak ez — a hit ad tartalmat az embernek, tölti meg szívének ürességét. Vissza tehát az éhez! a három koronás napszám mellett keressük meg az égi koronát is. Velence község róm kath. hívei mint tudósítónk írja lelkesedve tömörültek a rózsafüzér Királynéjának zászlaja alá. Százan meg százan szövik a rózsák láncait kötik lelküket az egek Királynéjához. Hogy pedig legyen helyük is, hol hódolatukat bemutatassák a bold. Szűznek a nemeslelkű urnó, Báró Mandorff Gézáné gyönyörű Mária szobrot és oltárt adott a velencei templomnak. November 8-án volt a szobor és oltár megáldása. Kriszten Róbert domonkosrendi szerzetes atya szombat délután a rózsafüzér együttes imádkozásának végeztével lelkesítő szent beszédet mondott a szorongásig tett templomban s felhívta a híveket a rózsafüzér tisztelésére. Vasárnap kora reggel a hívek egész serege szorongott a gyóntatószék körül. Az oltár és szobornak 10 órakor történt megáldása után úgy a velencei mint a vidékről beözönlő hívek sokasága előtt a bold. Szűz tiszteléséről, a tisztelt módjáról tartott szent beszédet, majd délután a litánia befejeztével a rózsafüzér hasznáról és áldásairól mondott predikációjával lelkesítette a híveket. Ezen ünnepnek emléke sokáig élni fog a velencei hívek lelkében, kik megerősödve a bold. Szűz tisztelésében naponként körülterdelik oltárát, vigaszt, erőt, reményt keresve az élet küzdelmeiben kimerült lelküknek. Teszik ezt bizalommal, erős hittel, mert tudják, hogy még sohasem hallotta senki, hogy a bold. Szűz az őt kérőket gyóntalantul magára hagyta volna.

A hegyközségi választás. Az aug. 2-án megtartott hegyközségi választást tudvalevőleg Pénzes Imre és társai megfélembettkék, kifogást emeltek a választás szabálytalanságai ellen, a többek közt, hogy a meghatalmazás után beadott szavazatot a törvény nem ismer, hogy egyik választó helyett más szavazott le. A tanácsból elutasított felelőbizetés a közigazg. bizottság ülése elé került, amely jóváhagyta a tanács elutasító végzését.

A Keresztényszociális Építő-munkások székesszérvári csoportja vasárnap d. e. 11 órakor tisztújító közgyűlést tartott, amelynek lelkes hangulatából, illetve a hazafias irányú szakszervezetes városunkban arra a pontra jutott, amelynél a szemmel látható, fokozatos fejlődés, kezdődik. A csoport vezetését a régi kipróbált férfiaknak

adta kezükbe a munkástársuk osztatlan bizalma. Elnökké Kiss Kálmánt választották. A tisztikar többi tagjai szintén egyhangú választás után a következők lettek: Alelnök: Szlabon János, titkár: Liszits István, pénztárosok: Ujcz István és Plentner Antal, háznagy: Arany Ferenc, ellenőrök: Tőke József és Smek József, jegyzők: Lániczky János és Ring József, könyvtárosok: ifj. Németh János és ifj. Horváth István. A választmány tagjai: Schlezák József, ifj. Noficzter János, Gadácsy Imre, Leszner Lajos, Endi István, Hibácska István, Zimmermann Ferenc, Károly István, Langmár Gáspár, Kósa Ferenc, Czifra Sándor, Csáder István rendes, Oláh Péter és Koháry István pótagok.

Népszövetség Sárszentmiklóson. Sárszentmiklós községben is szép eredménnyel működik a kath. népszövetség. Ma 151 tagja van a népszövetségnek, akik öntudatos munkásságra vállalkoztak a népszövetség népmódoító céljainak kivételére. A mint halljuk most nagyobb mozgalom indult meg a népszövetség kebelében, a taggyűjtés állandóan folyik. Legalább 300 tagra van kilátás.

VITA

SÓSKÚT FORRÁS VASMEGYE

ALKALIKUS NATRON-LITHIONOS GYÓGYVIZ

Orvosi ajánlva: húgysavas diathesis, köszvény, cukorbetegség, gyomor, vese és húgyhólyag-bántalmaknál stb.

Mint üdítő és borvíz páratlan.

Bővebb felvilágosítással szolgál a

Központi iroda: Budapest, V., I. Ipt.-körút 29.

Főraktár:
SIMON GYÖRGY és KOVÁTS PÁL
uraknál Székesszérváron.

KAPHATÓ: gyógyszertárak, drogeriák és fűszerüzletekben.

A kereskedelmi iskola építésénél tövédből azt irtuk, hogy a lakatos munkát a Márkus-cég készítette. Ez a valóságnak nem felel meg, mert a szép lakatos munkát a helybeli Kovács és Saly lakatosok készítették.

A város közegészsége a lefolyt október hónapban kielégítő volt. Oly jó nem volt, mint szeptemberben. Beteg ugyan kevés volt, mégis október hó tüntet fel legkevesebb születést a lefolyt 10 hónap alatt és nem a legkevesebb halálozást. A difteritisz ájtott a Vizivárosba, s míg amott megszünt, itt szörványosnál nagyobb mértékben mutatkozott. Az uralkodó betegsége a tüdő- és légutaknak hurutos és lobos bántalmai voltak, valamint a gyomor- és bélhuzalnak a bajai mutatkozott. Ragályos körök majd mind gyógyultak. Született 68. Ebből törvényes fi 37, nő 29. Törvénytelen nő 2. Ikerpár 2, halvaszületett 2. Házaszágra 13 pár lépett, meghalt 59, ezekből fi 32, nő 27. Ebből 7 éven alul volt törvényes fi 11, nő 4. A kórházaknak 20 halottja közül 6 volt idegen. Születés a halálozást 9-el mulja fölül, s ha a 6 idegent, kik a kórházakban haltak el nem számítjuk, ugy a népesség szaporodása 15 lesz. Nevezetesebb halál ok: veleszületett gyengeség 6, bélhurut 6, difteritisz 2, vörheny 1, hasihagymáz 1, tüdőlob 2, tüdővész 13, guta 6, elmebaj 2, aggkór 5, öngyilkos 3, véletlen 1. — Járványfa fajúható körök állása: Hasihagymáz maradt 3, szaporodott 4 = 7, gyógyult 6, elhalt 1, mind a 7 vidéki fertőzés. Vörheny maradt 1, szaporodott 7 = 8. Gyógyult 7, elhalt 1. Bárányhímű volt 2, gyógyult 2. Difteritisz maradt 1, kanyaró 3, gyógyult 3.

Mozi. Az Otthon kávéházban, Kossuth-utca, minden péntek szombat és vasárnap mozgófénykép előadások, szenzációs új műsorral. Kezdeté este 9 órakor.

Nehezen megy az adófizetés. Személyi volt a termés, a gazdának alig van meg a mindennapi kenyere, hogy kerülne még adózásra is. A pénzügyigazgatóság jelenti, hogy bizony nehezen megy az adófizetés. Más esztendőben, ha nem is jó szívvél, de adta a búsás adót a gazda, most bizony nagyon nehezen csurran-csöpöppen a pénzügyigazgatóság asztalára. Az adóhátralék 180000 koronával több mint a múlt év októberében. Hát aztán mitől éljen az állam!

A péksütemények. Panasz van a péksütemények ellen. Különböző oldalról hangzanak fel a panaszok, hogy városunkban a pékek olyan péksüteményeket szolgáltatnak fel, amelyeknek tisztasága, kifogás alá esik. A város közönségének panasza immár hivatalos formához is jutott. Tóth Aladár v. b. t. a tegnap tartott közigazgatási bizottsági ülésen rámutatott a város közönségének panaszára. A polgármester erre felhívta a rendőrhatalmaság, hogy ezután gyakrabban és szigorúbban vizsgálják meg a péksüteményeket.

A vasuti jegypénztár. Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy a helybeli vasut állomás jegypénztára mondhatnánk állandóan tul van terhelve; annyi utas jelentkezik a különben elég forgalmas vonalainkra, hogy a közönség kiszolgálására felállított jegypénztár nem tudja kiszolgálni a jegyeket. A megye és városi közigazgatási bizottsági ülésén már nem egyszer felszólaltak a bizottsági tagok ez ellen a föltétlenül orvoslásra váró miséria ellen, de úgy látszik — eredménytelenül. A vasut üzemeltetősége még eddig nem hajolt a méltányos kérésre, nem állította fel a második jegypénztárt. Most a városi közigazgatási bizottság újból erőlyesen kezébe vette a dolgot s hisszük, hogy ezáltal nem eredménytelenül.

Felülfizetések. A csizt. r. főigazgató szent Imre ünnepén a következő felülfizetések folytak be: Platz Bonifác dr. ny. főigazgató 10 k.; Klautz György dr. kanonok 9 k.; Panajoth Teréz urnó 2 k.; Hlavathy Imréné urnó 1 k.; N. N. 50 f. Mindezekért köszönetet mond az intézeti igazgatóság.

Feladás! Deák Ferenc-utca 2. sz. a. I. osztályú, válogatott bükk hasábfát ürköbméterenként 10 k. 40 fill.-ért árusít a püspöki uradalom.

Adonyi történet. Szauer Lajos adonyi cipész, aki ezelőtt Pesten dolgozott, a napokban névtelen levelet kapott, amelyben egyik jóakarója arra figyelmezteti, hogy felesége hűtlen lett hozzá. Gyanuja szerint a vele egy házban lakó Omleska Mátyás volt a csábító. Vasárnap Szauer megtámadta családi becsületének megrontóját, hárdot ragadott s azzal ugy fejbe vágta Omleskát, hogy életveszélyesen megsebesítve esett össze.

Sáregresi gyilkos. Biró János aki borzalmas kegyetlenséggel egész családját kiirtotta, ügyéségi rendelkezésre észbeli állapotának megfigyelésére egyik bpesti sanatoriumba került. Itt orvossilag konstataáltak, eméje zavarodott, észszerű gondolkozással nem bír. Az ügyészség eljettette az ellene emelt vádat s a börtönből felkerül egyik budapesti sanatoriumba.

Táncoktatási jelentés.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy f. hó 14-én a volt kereskedelmi akadémia tornatermében (Kossuth-utca)

állandó táncanfolyamot nyitok.

A nagyérdemű közönség évek hosszú során át előnyösen ismeri működésemet, ezuttal is kérem kegyes pártfogását.

Diákok részére a táncoktatás délután 5—7-ig, felnőttek részére este 8—10-ig.

Gentri bostont iskolámban táncanfolyamon kívül különórákban tetszés szerinti időben tanítok.

Beiratkozni lehet Krausz Verona dohánytözsdejében és a tánciskola helyiségében.

Kiváló tisztelettel
Bauer Antal.

SZINHÁZ.

Kedd, nov. 10.

A kornevillei harangok. Ez az andalító zenéjü, klasszikus szépségű operett még most is érdemes arra, hogy telt ház nézze végig. A mi fehérvári színházlátogató közönségünk azonban, amelynek alig van érzéke a mélyebb hatásu, költői koncepciójú darabok iránt, meglehetősen gyéren jelentkezett. De a csekélyszámú, tisztább élvezetekben is gyönyörködni tudó publikum meleg érdeklődést tanúsított. Az előadás, amelybe legjobb tehetségeket vitték a színészek, nagyjában jónak mondható. Vámos Jenő kellemes baritonja teljesen érvényesült, mellette Borbély Lili is kiérdemelte a meleg óvációt, amelyben bővca volt részük. Tábori Frida a szokott elevenséggel élte magát bele szerepébe. Batori Béla közvetlen humora, Medgyaszay Jenő érces tenorja kellemesen hatott, Inke Rezső meglehetősen lassan mozgott, látszott rajta, nem találta neki való szerepet a darabban.

Szerda, nov. 11.

A császár katonái. Dráma 3 felvonásban. Irta Földes Imre. A magy. tud. Akadémia által megkoszorúzott pályamű. Itt először.

Valahára ezt is meg kellett valakinek írni. Háromszáz esztendő keserűségnek, rabszolga voltunknak, legszentebb jogaink kisajátításának, elköttyavetvélésének, csúffá vételének, annak az elrejtett, letiport sok-sok méltatlankodásnak végrehalására kell, hogy valaki kifejezést adjon. Minden nemzetnek személfénye a hadsereg. Még a kőfic szerbnek, montenegróinak is büszkesége. A hadsereg a szív, amely a hazafiságnak, az anyaföld rajongó szeretetének, a nemzeti szellemnek készíti a piros vért, hogy az egész országot táplálja általa, amelynek jelszava: vitam et sanguinem, életet és vért a hazáért, a nemzetért. Csak mi vagyunk a világ árvi, a világ koldusai. A mi hadseregünk hivatalosan ellensége a nemzeti szellemnek. Ha ezt a hazát védeni kell, csak akkor védheti, ha az az idegen, aki 300 esztendő óta csak zsebnék, de nem a testéből való testnek, nem a veréből való véreket tekintett bennünket — ehhez beleegyezését adja. A mi fiaink utja a hadseregben kálváriajárás. Amit az édes anya a lelkükbe ojtott, azt nekik meg kell tanulni gyűlölni, letiporni, letiporni a miért apáik évszázadokon keresztül piros véreket hullatták, azt nekik meg kell tanulni megvetni, meggyűlölni. A mi gyászunk neki szégyen és gyalázat: a mi örömünk neki kaján irigység; a mi vértünk hullása az ő tertiétének öntözése; az ő zászlaja a mi zászlónk, de a mi zászlónk nem az ő zászlaja; nyelvünket nem érti, amit megtanul, azért tanulja, hogy elrontsa; eszményeink csak azért eszmények, hogy ő a sáros földbe beleliporja... nem értett meg bennünket soha, nem ért meg bennünket soha... háromszáz esztendő csak süketebbé tette a hallásra, világtalanabbá a látásra... a mi színeink neki a mi piros vértünk hullása parancsszóra; a mi fehér eszményeink sárbaaprása — katonai hőbortokért; a mi zöld reményességünknek lehervasztása, lombjainak letarolása — az összbírdalomért: az ő színeik nekünk fekete gyász és sárga gyűlölet.

Ez a császár katonája

Tisztelet adassék mindezért Földes Imrének, hogy szívünkben kiírta. Erezzük, hogy a vértünkkel írta, hogy a kicsorduló könnyeinkkel frísítette. De ha sötét színeket festett is, igazán festette.

Tartalma ez: Gyarmathy — katonatiszt — egy cikket ír azoknak a mozgalmaknak hatása alatt, a melyek a nemzetet a hadsereggel szemben való szégyenletes helyzetéből felelták. A cikk nagy hatást keltett minálunk — magyaroknál, konsternációt oda át, a hadseregnél, a császár katonáinál. A cikk név nélkül jelent meg, de valaki elárulja Gyarmathy a lelkében rejlő magyar nemzeti szellem igazmondásáért. Az intelligencia boykottálja a tisztikart s követeli, hogy mondják meg, ki a titok elárulója. Ezért nem mennek el Várady (Kovács) estélyére, a kinek a leendő veje Szilassy (Gyenis) katoná. Sőt a katonákat kitiltják a kaszinóból is. A tisztikar két részre oszlik. Az egyikben felmadar az anyaföld iránti rajongó szeretet, az ösök magyar érzése, ezeket Joász főhadnagy (Déri) képviseli, a másiknak mindene a reglama, a hadsereg szelleme, a császár parancsa. Ezeket Szilassy képviseli. A többi nagyrészt

figura. Az ezredes, akit Joász állandóan vén hülyének titulál s a ki a magyar érzelmi tisztnek nem tud okosabbat ajánlani, mint hogy innen el rőfös segédnek. Ilyen figura Keller hadnagy (Batory), sőt a becsületesnek lenni akaró Szedlacek is (Inke). Gyarmathy halála lázadásba kergeti a népet. A katonaságot kivezénylik a nép ellen. A főhadnagy megtagadja a lövetést. A kapitány azonban sortűzet vezényel, melynek nyomán őt súlyosan sebesült halálhőrgése következik. A főhadnagy nem engedelmestkedik a katonai reglamának, megfosztják kardjától. A kardot átadja, de a kardbojtot letépi róla — mert az tiszta. Ezután egy borzalmas jelenet következik. Az egyik közbaka számon kéri az édesapját, a ki szintén elesett s talán éppen a saját fia ölte meg. Karády Erzsí (Verő Janka) a kapitány menyasszonya bucsut vesz volt vőlegényétől. Az ő vőlegénye meghalt már, azt gyászolja. A kapitány lassan tudatára ébred borzasztó helyzetének, ki-tűnik az is, hogy ő volt az áruló s feje lövi magát. Ezzel végződik a borzalmas dráma.

A darab kétségkívül az ellen a katonai szellem, illetőleg a hadsereg osztrák szelleme ellen irányul, a melyet minden jobb érzésű magyar katoná lelke mélyéből elítél. Célul tűzte ki maga elé meggyűlöltetni az osztrák szoldatszka eljárását, a mi bőségesen sikerül is. Nem egyszer a nyílt színen olyan hatalmas tapsvihár üdvözölte a szereplőket, különösen Déri, hogy éreznünk kellett: ez a színmű szívből jött és szívet talált. Vannak részletei, különösen egyes kifejezései, a melyek egész nyersségükben mutatják be a kaszárnya stílusát, de a művészi élt, meglepően szellemes fordulatát, erősen hazafias szellemét alig győzzük eléggé csodálni. A mindvégig izgalmas mesés-zóvás sokszor kicsavarta szemüknkből a könnyeket.

A művészek elseje Déri volt az ő kitűnő alakításával, egész egyénisége olyan volt a darabban, mintha a szívünkben szaktították volna ki. Az ilyen szimpatiait ébresztani kívánó szerepekre kiválóan alkalmas Déry egyénisége. Inkere minden alkalommal több dicsőretet kell halmozunk. Játéka szinte napról napra, szemmeláthatólag öntudatosabb. Kovácsnak kis szerepe volt s hogy kitűnően megálta a helyét — természetes. Verő

Janka jól és természetesen alakította a menyasszony szerepét. Gyenisből azonban még sok csiszolást és több művészetet kell várunk, Veresnek egészen illet az ezredes szerepe, jól játszott.

A közönség tisztességes házat hozott össze, ámbár az emeleti páholyokban éppen az intelligenciából — a melynek a darab főleg szólt — sokkal többet szeretünk volna látni. Reméljük, hogy ezt a szépen kidolgozott, pompásan betanult és hazafias szellemű darabot minél többen fogják látogatni.

Pályázat ösztöndíjra.

A székesfehérvári káptalan a kezelése alatt álló s néhai Reseta János budapesti egyetemi tanár által alapított iskolai ösztöndíjak egyikére ezennel pályázatot hirdet. Ezen ösztöndíjért, mely évi 210 koronából áll s félévi utólagos részletekben, ápril 4-én s október 4-én, a kegyesalapítványi pénztárból (Székesfehérvár, papnevelő-intézeti épület) vehető fel, csakis székesfehérvári vagy fejérmegyei születésű, római katolikus vallásu, jámbor erkölcsű, jeles észtehetségű, szorgalmas, magyar anyanyelvű, szegény tanuló ifjak folyamodhatnak, kik már legalább is a középiskolák valamelyikének első osztályába járnak. Az alapító vérokonai az ösztöndíj elnyerésében elsőbbséggel bírnak.

A székesfehérvári káptalanhoz intéendő folyamodványok iskolai, erkölcsi és szegénységi bizonyítványokkal s keresztelési anyakönyvi kivonattal felszerelve f. é. december 1-ig Károly János v. püspök, nagyprépost urhoz (Székesfehérvár, megyeház-utca) küldendők.

Székesfehérvár, 1908. november 8.

A székesfehérvári káptalan.

Schicht szarvasszappana

a
legjobb

Fehéreműt! Irigyelik.
Benne egy fölt som létezik;
S hogy oly szép fehér,
Maznomdom már!
Szappant csakis Schichttől vegyen,
S az is szarvas jegyű legyen.

Minden jó, anya

Időnként a kelengyén kívül még a következő igen értékes tanácsot fogja adni: „Ovó! Fehéreműt! a közönséges, jóllehet olcsó szappanoktól. Csakis Schicht szarvasszappanával moss, akkor finom sávos puros váznai, a könyves csipkék és, puha hűtők, valamint a többi fehéreműt is, legyen az fehér vagy színes, finom vagy durva, olyan marad mint az új, mert Schicht szarvasszappana kiméli és konszerválja a szövetet. Ha minden tisztítást célra kizárólag Schicht szarvasszappant fogod használni új otthonodban, sok fáradságot, munkát és pénzt fogsz magadnak megtakarítani.”

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.